

מילה בסלע

פרשת יתרו תש"פ
מאת מכון "שאל בני"
shealbeni@gmail.com
פקס 15388640643

לפנים משורת הדין

מאת הרב ישראל אשלג שליט"א
0504182631

יושב משה רבינו ודן דיני תורה, מהבוקר ועד הערב. מתי?? למחרת יום הכיפורים.
יום הכיפורים הוא יום סליחה ומחילה על עבירות של בין אדם למקום. ועל עבירות שבין אדם לחבירו אין יום הכיפורים מכפר, עד שירצה את חברו.

והשאלה צועקת, דיני תורה במוצאי יום הכיפורים?? מיד לאחר יום הקדוש?
ועוד על מה דיני תורה? לחם הי' להם בחנם, הם אכלו מן. מים הם שתו מבארה של מרים, בגדים הי' להם בשפע מביזת מצרים, ועוד שהם גדלו עליהם. על מה דיני תורה??

כשנעיינ בעצתו של יתרו נוכל להבין את גודל הבעיה, יתרו אומר למשה רבינו חתנו, (שמות פרק יח פסוק כ) "וַיְהִי־הַיּוֹם אֲתָהֶם אֶת הַחֲקִים וְאֶת הַתּוֹרָה וְהוֹדַעְתָּ לָהֶם אֶת הַדְרֹךְ יֵלְכוּ בָהּ וְאֶת הַמַּעֲשֵׂה אֲשֶׁר יַעֲשׂוּן" והגמרא בבא מציעא דף ל: מבארת תני רב יוסף: **והודעת להם - זה בית חייהם, את הדרך - זו גמילות חסדים, ילכו - זה ביקור חולים, בה - זו קבורה, ואת המעשה - זה הדין, אשר יעשון - זו לפנים משורת הדין.** והגמרא מבארת **אשר יעשון - זו לפנים משורת הדין.** שהרי אמר רבי יוחנן: לא חרבה ירושלים אלא שהעמידו דיניהם על דין תורה, ולא עשו לפנים משורת הדין. כלומר תלמד אותם גמילות חסדים ביקור חולים לויית המת, לעשות לפני משורת הדין, להיות יותר טובים, וכך לא יהיו דיני תורה, אם יש כל כך להרבה דינים זה סימן שהחינוך מקולקל, שיש שנאת חנם, שיש קנאה ותחרות, לא מותרים זה לזה, כל אחד חושש שהשני יקח לו, למד אותם לפנים משורת הדין. אם שי שנאה גם שטוב בכל המובנים יש אוכל שתיה ב גדים לא חסר כלום, יריבו, ימצאו על מה להסתכסך, למד אותם לפני משורת הדין.

הגמרא מספרת שר' ישמעאל בן ר' יוסי הלך בדרך, ועבר יהודי שסחב עצים, היהודי נאנח וביקש מר' ישמעאל שיעזור לו לסחוב, ר' ישמעאל הגם שהי' פטוהר מלעזור לו כיון שהוא הי' תלמיד חכם שאין זה מכבודו לסחוב עצים, הציע לסבל שיקנה ממנו את העצים בחצי זהוב. הסבל הסכים קנה ר' ישמעאל את העצים והפקיר אותם כיון שלא הי' לו כח לסחוב את העצים, הלך אותו אחד וזכה בזה שוב, קנה ממנו שוב והפקיר, עד שאמר אני מפקיר לכולם חוץ ממך.

הגמרא אומרת שהמוצא ברחוב של גויים, הרי אלו שלו, ומסופר על אבא של שמואל שמצא חמורים, והחזירם לאחר יב' חודש, לפנים משורת הדין, בוודאי התייאש אחרי יב' חודש, הרי גזירה על המת שהשתכח מן הלב, כמו שנאמר נשכחתי מלב הייתי ככלי אובד.
עוד מסופר בגמרא בבא מציעא פב. שהיו סבלים שסחבו חבית ושברו אותה, ותבע אותם רבה בר בר חנה אצל רב, אמר שהם פטורים, שנאמר למען תלך בדרך טובים, הם ביקשו שישלמו להם על העבודה, אנחנו עניים ואין לנו מה לאכול, אמר ואורחות צדיקים תשמור. הגר"א כותב בספר המאור הגדול רעיון עצום, שהתורה והמצוות הם המזון והמלבושים של האדם, וכמו שהאיכר ניזון מאוכל גס ופשוט, ובן מלך צריך אוכל עדין. כן בתורה העם ניזונים מעצם המצוות, אבל הצדיקים צריכים מזון עדין, והוא לפנים משורת הדין.
אנחנו חיים בעולם הדין, מגיע לי זה שייך לי, למה אתה לוקח לי, יתרו מלמד אותנו תתעלו מעל עצמכם, לפני משורת הדין, תוותרו, תעזרו לשני עם כל הלב, ביקור חולים - לויית המת - גמילות חסדים, לפני משורת הדין, תעזבו את הדיני תורה, ירושלים חרבה על כך, שכל אחד עמד על שלו. באו ונחיייה חיים קצת יותר מרוממים..

כל טוב שבת שלום
מכון "שאל בני"